

<http://orcid.org/0000-0001-8434-5660>

Researcher ID: 0089054

Колодич Юлія Миколаївна викладач-методист, спеціаліст вищої кваліфікаційної категорії, голова циклової комісії туризмознавчих дисциплін.

Державний вищий навчальний заклад «Рівненський коледж економіки та бізнесу»

e-mail: julia18031973@gmail.com

Шевчук Катерина Василівна спеціаліст I категорії, викладач циклової комісії туризмознавчих дисциплін.

Державний вищий навчальний заклад «Рівненський коледж економіки та бізнесу»

e-mail: mega_shevchuk_katia@meta.ua

ДАННЫЕ ОБ АВТОРАХ

Макарчук Інна Николаевна, кандидат экономических наук, доцент кафедры финансов, учета и налогообложения, Университет Григория Сковороды в Переяславе

e-mail: makarchyck.inna@gmail.com

Колодич Юлия Николаевна преподаватель-методист, специалист высшей квалификационной категории, председатель цикловой комиссии туризмоведаческих дисциплин.

Государственное высшее учебное заведение «Ровенский колледж экономики и бизнеса»

e-mail: julia18031973@gmail.com

Шевчук Екатерина Васильевна специалист I категории, преподаватель цикловой комиссии туризмоведаческих дисциплин. Государственное высшее учебное заведение «Ровенский колледж экономики и бизнеса».

e-mail: mega_shevchuk_katia@meta.ua

DATA ABOUT THE AUTHORS

Makarchuk Inna, PhD in Economics, Assistant Professor, Chair of Finances, Accounting and Taxation

Pereiaslav-Khmelnytskyi Hryhorii Skovoroda State Pedagogical University

E-mail: makarchyck.inna@gmail.com

Kolodich Julia, teacher-methodologist, specialist of the highest qualification category, head of the cyclic commission of tourism science disciplines. State Higher Educational Institution «Rivne College of Economics and Business»

e-mail: julia18031973@gmail.com

Shevchuk Ekaterina, Specialist of I category, teacher of the cyclic commission of tourism-related disciplines. State Higher Educational Institution «Rivne College of Economics and Business»

e-mail: mega_shevchuk_katia@meta.ua

Подано до редакції 03.08.2021

Прийнято до друку 26.08.2021

УДК 378.147

<https://doi.org/10.31470/2306-546X-2021-50-12-17>

ВИКОРИСТАННЯ МУЛЬТИМЕДІЙНИХ ТЕХНОЛОГІЙ ПІД ЧАС ДИСТАНЦІЙНОГО НАВЧАННЯ У ЗАКЛАДІ ВИЩОЇ ОСВІТИ

Різник Н. А.

В умовах сучасної науково-технічної та інформаційної революції освіта функціонує як складний соціально-економічний організм, який відіграє важливу роль у прогресі людства. Державна політика в галузі освіти є невід'ємною складовою загальнодержавної політики. Усе, що відбувається в суспільстві, економіці, культурі, так чи інакше впливає на формування та здійснення освітньої політики, функціонування системи освіти в цілому.

Метою статті є висвітлення сутності поняття «мультимедіа», «мультимедійні технології» та «дистанційне навчання», характеристика видів мультимедійних продуктів які найчастіше використовуються для організації вивчення теоретичного матеріалу, розкриття переваг використання мультимедійних технологій в освітньому середовищі.

У статті розкрито сутність понять: «мультимедіа», «мультимедійні технології» та «дистанційне навчання», охарактеризовано види мультимедійних продуктів які найчастіше використовуються для організації вивчення теоретичного матеріалу, розкрито переваги використання мультимедійних технологій в освітньому середовищі, визначено основні методологічні та дидактичні вимоги щодо використання мультимедійних технологій під час навчання у закладі вищої освіти.

Висновки: застосування мультимедійних технологій дозволяє індивідуалізувати навчальний процес та сприяє розвитку самостійності здобувачів. Завдяки даним технологіям підвищується інтерес здобувачів до освітньої компоненти, з'являється впевненість в тому, що він в змозі його засвоїти, шляхом повторного вивчення матеріалу у зручний для себе час. Також з'являється можливість підлаштувати час і тривалість навчання під свій власний розклад і можливості.

***Ключові слова:** мультимедіа, мультимедійні технології, дистанційне навчання, інформаційні технології, інтерактивність, заклад вищої освіти, комп'ютеризоване навчання.*

ИСПОЛЬЗОВАНИЕ МУЛЬТИМЕДИЙНЫХ ТЕХНОЛОГИЙ ВО ВРЕМЯ ДИСТАНЦИОННОГО ОБУЧЕНИЯ В ВЫСШЕМ УЧЕБНОМ ЗАВЕДЕНИИ

Резник Н. А.

В условиях современной научно-технической и информационной революции образование функционирует как сложный социально-экономический организм, который играет важную роль в прогрессе человечества. Государственная политика в области образования является неотъемлемой составляющей общегосударственной политики. Все, что происходит в обществе, экономике, культуре, так или иначе влияет на формирование и осуществление образовательной политики, функционирования системы образования в целом.

Целью статьи является освещение сущности понятия «мультимедиа», «мультимедийные технологии» и «дистанционное обучение», характеристика видов мультимедийных продуктов, которые чаще всего используются для организации изучения теоретического материала, раскрытие преимуществ использования мультимедийных технологий в образовательной среде.

В статье раскрыта сущность понятий: «мультимедиа», «мультимедийные технологии» и «дистанционное обучение», охарактеризованы виды мультимедийных продуктов, которые чаще всего используются для организации изучения теоретического материала, раскрыты преимущества использования мультимедийных технологий в образовательной среде, определены основные методологические и дидактические требования к использованию мультимедийных технологий при обучении в высшем учебном заведении.

Выводы: применение мультимедийных технологий позволяет индивидуализировать учебный процесс и способствует развитию самостоятельности соискателей. Благодаря данным технологиям повышается интерес соискателей к образовательной компоненте, появляется уверенность в том, что он в состоянии его усвоить, путем повторного изучения материала в удобное для себя время. Также появляется возможность подстроить время и продолжительность обучения под свое собственное расписание и возможности.

***Ключевые слова:** мультимедиа, мультимедийные технологии, дистанционное обучение, информационные технологии, интерактивность, учреждение высшего образования, компьютеризированное обучение.*

USE OF MULTIMEDIA TECHNOLOGIES DURING DISTANCE LEARNING IN HIGHER EDUCATION INSTITUTIONS

Riznyk Nadya

In the context of modern scientific, technical and information revolution, education functions as a complex socio-economic organism, which plays an important role in the progress of mankind. The state policy in the field of education is an integral part of the state policy. Everything that happens in society, economy, culture, one way or another, affects the formation and implementation of educational policy, the functioning of the education system as a whole.

The aim of the article is to highlight the essence of the «multimedia» concept, «multimedia technologies» and «distance learning», the characteristics of the types of multimedia products that are most often used to study theoretical material, revealing the benefits of using multimedia technologies in the educational environment.

The article reveals the essence of concepts: «multimedia», «multimedia technologies» and «distance learning», describes the types of multimedia products that are often used to organize the study of theoretical material, discloses the advantages of using multimedia technologies in the educational environment, identifies the main methodological and didactic requirements to the use of multimedia technologies in training at a higher education institution.

Conclusions: using multimedia technologies allows to individualize the learning process and promotes the independence of applicants. Thanks to these technologies, the interest of applicants in the educational component increases, there is confidence that he is able to learn it, by re-studying the material at a convenient time. It is also possible to adjust the time and duration of training to your own schedule and capabilities.

***Key words:** multimedia, multimedia technologies, distance learning, information technology, interactivity, institution of higher education, computerized learning.*

JEL Classification: O15, O33, L86

Актуальність дослідження. Використання мультимедійних технологій як елементу дистанційного навчання в освітньому процесі під час пандемії стало необхідною вимогою сучасної вищої школи. Саме тому, розробка й упровадження комп'ютерно-інформаційних, зокрема мультимедійних технологій навчання, в галузі вищої освіти набуло особливої актуальності.

Ступінь дослідження. На сьогоднішній день вчені здобули значний практичний досвід дослідження процесу використання мультимедійних технологій під час дистанційного навчання. Зокрема такі дослідження здійснювали: Гуревич Р. С., Гуржій А. М., Букач А. В., Заболотний В. Ф., Коношевський Л. Л., Коношевський О. Л., Міщенко О. А., Морохов Г. О., Науменко О. М., Пінчук О. П., Шестопап О. В., Шликова О. В. та інші.

Метою статті є висвітлення сутності поняття «мультимедіа», «мультимедійні технології» та «дистанційне навчання», характеристика видів мультимедійних продуктів які найчастіше використовуються для організації вивчення теоретичного матеріалу, розкриття переваг використання мультимедійних технологій в освітньому середовищі.

Виклад основного матеріалу. В умовах пандемії та сучасного інформаційного суспільства виникає нагальна потреба інформатизації освіти, метою якої є раціоналізація навчального процесу шляхом використання нових інформаційних технологій в умовах дистанційного навчання, значного підвищення ефективності та якості підготовки фахівців з новим типом мислення, що відповідає вимогам сучасного ринку праці.

Сьогодні дистанційне навчання органічно включає в себе комп'ютерні та інтернет-технології навчання. Сучасні технології є сполучною ланкою між студентом і викладачем, які можуть знаходитись на відстані тисячі кілометрів один від одного. Навчання ведеться в корпоративній мережі, через Інтернет, e-mail та за допомогою інших сучасних засобів зв'язку.

Головною зручністю даного виду навчання полягає в незалежності від місця знаходження, головною умовою є наявність комп'ютера і підключення до мережі Інтернет. Тому здобувач може знаходитись в будь-якому місці і засвоювати знання з нової професії. Ще однією перевагою є те, що навчати можна будь-кого, немає жодних вікових, територіальних, освітніх, професійних обмежень, практично немає обмежень за станом здоров'я, що є дуже актуальним в сучасних умовах пандемії.

«Для практичної реалізації дистанційного навчання здебільшого використовують спеціалізовані інформаційні системи, які називають системами управління навчанням (learning management system, LMS) або інколи – програмно-педагогічними системами» [1, с. 7]. Зазвичай, такі інформаційні системи складаються з наборів модулів, які забезпечують повноцінне дистанційне навчання. Нині є значна кількість розроблених систем управління навчанням, які поширюють як на комерційній основі, так і вільно. Також, є чимало розробок закладів вищої освіти «під себе». Однак, усе більше навчальних закладів віддає перевагу значним, уже перевіреним на практиці системам. Основою побудови процесу дистанційного навчання є використання мультимедіа технологій.

Основою впровадження мультимедійних технологій в освітній простір є головна властивість мультимедіа – гармонійний синтез різних видів інформації. Поняття «мультимедіа» є багатограним і посідає важливе місце в процесі інформатизації освіти. «Мультимедіа» (від англ. multi – багато і від лат. media – носій, засіб, середовище, посередник) часто вживається як аналог терміна «засоби масової комунікації» (друк, фотографія, радіо, кінематограф, телебачення, відео, мультимедійні комп'ютерні системи, включаючи Інтернет). У загальноприйнятому визначенні «мультимедіа» – це спеціальна інтерактивна технологія, яка за допомогою технічних і програмних засобів забезпечує роботу з комп'ютерною графікою, текстом, мовленнєвим супроводом, високоякісним звуком, статичними зображеннями й відео [7, с. 6]. Мультимедіа в дослівному перекладі означає засоби для представлення інформації користувачу.

Похідними від «мультимедіа» є поняття «мультимедійні технології», «мультимедійні засоби», «мультимедійна інформація», «мультимедійні продукти». Важливо чітко їх розрізняти і розуміти в чому їх відмінність і значимість.

«Мультимедійна технологія» - це технологія, яка дозволяє за допомогою комп'ютера інтегрувати, обробляти і водночас відтворювати різноманітні типи сигналів, різні середовища, засоби і способи обміну даними, відомостями [9]. Основними перевагами мультимедійних технологій вважається розширення можливостей, вдосконалення методів доступу до матеріалів, більша наочність опановуваного матеріалу.

Мультимедійні засоби поділяються на апаратні (комп'ютер з процесором, мультимедіа-монітором із вбудованими стерео-динаміками, TV-тюнери, звукові плати, мультимедійні проектори, SMART Board) та програмні (програми та проблемно орієнтовані мови програмування, що враховують особливості MM). Особливе місце займають авторські засоби мультимедіа. Вони представляють собою прикладне програмне забезпечення (додатки), яке має заздалегідь підготовлені елементи для розроблення мультимедійних програм. Найпоширенішим в Україні авторським засобом мультимедіа є прикладна програма PowerPoint, яка входить до складу інтегрованого пакета MS Office. Цей тип авторських засобів є потужним завдяки застосуванню мови сценаріїв, великої кількості шаблонів, прикладів і готових графічних елементів, призначених для користувача інтерфейсу.

«Мультимедійні продукти» – це документи, що несуть інформацію різних типів і припускають використання спеціальних технічних пристроїв для їх створення та відтворення [8, с. 145].

В умовах дистанційного навчання практичні заняття, а тим більше лекцію неможливо уявити без використання мультимедійних технологій: вони так чи інакше включені в структуру навчального процесу, наповнюють його ілюстративністю, інтерактивністю, сучасністю, як наслідок підвищують якість навчання, мотивацію й успішність здобувачів під час навчального процесу.

Завдяки застосуванню мультимедіа можна змінити способи передачі навчального матеріалу, які традиційно здійснюються під час лекцій. При цьому якість засвоєння теоретичного матеріалу знаходиться на рівні з тією, яка досягається при звичному читанні лекцій і може бути досягнута шляхом створення комп'ютерних навчальних програм і використання телекомунікацій у навчальному процесі.

Для організації вивчення теоретичного матеріалу викладачі закладів вищої освіти використовують такі види мультимедійних продуктів [5, 6, 9]:

- *відео-лекція* – целекція науково-педагогічного працівника яка записується на відео. До лекції можна додати різного роду схеми, малюнки та інші зображення, що ілюструють викладений в лекції матеріал. Завдяки додатковим ілюстраціям матеріал краще сприймається і запам'ятовується. До того ж здобувач в будь-який зручний для нього час може повторно переглянути лекційний матеріал і зафіксувати для себе основні

його положення. Відео лекції можуть бути у різних форматах: відеозапис лектора («голова, що говорить»); студійний запис лектора – «живий» запис заняття; інтерактивне відео; слайд-фільм із закадровим голосом; відео інструкція та інші.

- *мультимедіалекція* – під час самостійного вивчення лекційного матеріалу викладач може впровадити інтерактивні комп'ютерні навчальні програми. Наприклад, електронні навчальні посібники, в яких теоретичний матеріал завдяки використанню мультимедійних засобів структурований таким чином, що кожен здобувач має можливість вибрати для себе оптимальну траєкторію вивчення матеріалу, зручний темп роботи над дисципліною і такий спосіб вивчення, який повною мірою відповідає психофізіологічним особливостям його сприйняття. Навчальний ефект у мультимедійних програмах досягається не лише за рахунок змістовної частини дружнього інтерфейсу, але і за рахунок використання, наприклад, тестуючи програм, які дозволяють студенту оцінити ступінь засвоєння ним теоретичного навчального матеріалу.

- *традиційні аналогові навчальні видання* – електронні тексти лекцій, опорні конспекти, методична допомога для вивчення теоретичного матеріалу, методичні рекомендації з написання курсових робіт і т.д.

До основних відмінностей мультимедійних ресурсів від «немультимедійних» належать:

- 1) дані (інформація) зберігаються і обробляються в цифровій формі із застосуванням комп'ютера;
- 2) ресурси можуть містити різні види інформації (не тільки текстову, а й звукову, графічну, анімаційну, відео тощо);
- 3) суттєвою особливістю мультимедійних ресурсів є інтерактивність – активна взаємодія ресурсу, програми, послуги і людини, їх взаємовплив. Здобувач може взяти той чи інший Інтернет-продукт, і додати в нього свою інформацію (схеми, таблиці, текст), тим самим стаючи його співавтором;
- 4) наявністю гіпертексту.

Мультимедійні продукти в дистанційному навчальному процесі закладу вищої освіти найчастіше представлені у вигляді електронних підручників, розміщених на різних платформах, самостійно підготовленому викладачем матеріалі, презентації інформації за допомогою програми PowerPoint, відеометоді, електронній пошті, рольовій грі під час он-лайн заняття, он-лайн тестування під час виконання практичного заняття та ін.

Для продуктивності і дидактичного результату відео- і аудіо фрагменти мають відповідати технічним, ергономічним, психологічним і педагогічним вимогам:

- наочна демонстрація певного питання, призначеного для вивчення;
- відеоматеріал має бути високоякісним (якісна операторська робота, чистота звуку, правильна дикція лектора, чіткість зображення малюнків і тексту на відео, відсутність перешкод і факторів, що відволікають увагу);
- глибина і доступність викладеного матеріалу;
- простота, зрозумілість і зручність використання;
- можливість управління процесом демонстрації;
- наявність альтернативного джерела інформації (титри, мовний супровід, цедасть змогу здобувачам, які мають проблеми зі слухом або зором швидко сприймати інформацію і не відставати від інших слухачів).

Отже, відео та аудіоскладові мультимедіа є потужними дидактичними засобами, що сприяють значному підвищенню ефективності навчання в дистанційному режимі.

«Вчені зосереджують увагу на особливостях аудіовізуального образу, відтвореного в навчальних відео, що забезпечує оптимальне поєднання вербальної та візуальної форми подачі нового матеріалу. Адже природа аудіовізуального повідомлення пов'язана з особливостями людської психіки в безпосередньому й опосередкованому пізнанні навколишнього світу. У навчальному процесі аудіовізуальні дані покликані забезпечити ефективність формування уявлення про навколишню дійсність й організацію різноманітних видів навчально-пізнавальної діяльності здобувачів освіти оскільки на аудіовізуальні засоби представлення матеріалу покладена роль інтенсивних, чітких, не викривлених сигналів, спрямованих на покращення засвоєння знань» [2 с. 25].

Дидактична значимість методу мультимедіа-візуалізації виявляється насамперед у реалізації принципу наочності в навчанні на якісно новому рівні шляхом використання дидактичного потенціалу мультимедіа-технології. Надзвичайна виразність, візуальність мультимедіа дуже важлива під час роботи з новим відео-поколінням, якому притаманна здатність до ефективнішого сприйняття, усвідомлення та запам'ятовування знання через твори екранної комп'ютерної культури. Остання формує у здобувачів схильність сприймати, пізнавати світ через образно-візуальне подання інформації на основі мультимедіа, готовність до діяльності в інформаційному суспільстві, яке на наших очах стрімко створюється в Україні [4].

У вступі мультимедійної програми бажано розмістити методичні рекомендації, в яких вказується, на кого розрахована ця презентація, види умінь, які виробляються з її допомогою, на якому навчальному матеріалі базується програма, приблизна тривалість функціонування програми, її місце в навчальному процесі. Іншими словами, мультимедійний програмний продукт повинен містити методичні рекомендації щодо його використання для того щоб його мали змогу використовувати інші науково-педагогічні працівники. Під час використання мультимедійних програм на практичному чи лекційному занятті структура заняття принципово не змінюється. У ньому, як і раніше, зберігаються всі основні етапи, змінюються, можливо, тільки їх часові характеристики [4].

Важливою умовою організації дистанційного навчання з використанням мультимедійних технологій є телекомунікаційне інформаційне освітнє середовище. Для підтримки дистанційного навчання воно має включати: засоби навігації у межах цього середовища; інформаційно-навчальний матеріал: лекції, словники, посилання до друкованих матеріалів, посилання до віддалених мережевих ресурсів (бази даних, www-

сервери, програмне забезпечення та ін.); засоби контролю знань: відкрите запитання, заповнення форм, тестування в режимі on-line, тестування в синхронному режимі; засоби спілкування: електронна пошта, списки розсилання, Chat, аудіо та відео-конференції [6 с. 112].

Застосування мультимедійних засобів під час навчання дозволяє змінити процес навчально-пізнавальної діяльності здобувачів, активізувати їх самостійну роботу з різними електронними засобами навчального призначення. Найбільш ефективним є застосування мультимедіа в процесі засвоєння здобувачами первинних знань, а також під час відпрацювання навичок та вмінь, необхідних для професійної підготовки.

Дистанційна освіта має значну кількість переваг порівняно із традиційною. Зокрема:

- навчання в індивідуальному темпі – швидкість вивчення обирається здобувачем залежно від його особистих обставин і потреб;
- свобода і гнучкість – здобувач може вибрати будь-який з численних курсів навчання, а також самостійно планувати час, місце і тривалість занять;
- доступність – незалежність від місця проживання учня та місцезнаходження освітньої установи;
- мобільність – ефективна реалізація зворотного зв'язку між науково-педагогічним працівником і здобувачем. Дана перевага є однією з основних вимог і підстав успішності процесу навчання;
- технологічність – використання в освітньому процесі новітніх досягнень інформаційних і телекомунікаційних технологій;
- рівні можливості одержання освіти незалежно від стану здоров'я, елітарності і матеріальної забезпеченості здобувача;
- комфортні умови для творчого самовираження того хто навчається.

Саме тому використання мультимедійних технологій у сфері освіти є об'єктивною потребою сучасного суспільства.

Використання мультимедійних технологій під час дистанційного навчання дозволяє науково-педагогічним працівникам і здобувачам організувати свої виступи у вигляді презентацій і проєктів. брати участь в очних, заочних, дистанційних проєктах різного рівня складності, здійснювати моделювання природних процесів, створювати мультимедійні твори (проєкти), виконувати пошук і обмін різного роду інформацією.

Висновки. Виклики, що постали перед освітніми системами усіх країн світу, в тому числі й Україною, зумовлені пандемією COVID-19, вимагають від науково-педагогічних працівників, батьків та здобувачів оперативної реакції з метою організації високого рівня освітнього процесу в дистанційному режимі. Максимально ефективно організувати даний процес можливо за допомогою використання мультимедіа.

«Мультимедіа - це система візуальних і аудіоефектів під керуванням інтерактивного програмного забезпечення з використанням технічних засобів, які об'єднують текст, звук, відео в одному цифровому відтворенні».

Використання мультимедійних технологій під час дистанційного навчання сприяють ефективній передачі інформації, появі нового насиченого кола спілкування й зародження нових ідей, точок перетину, які отримали нове місце у сучасній культурі порівняно з традиційними та відомими засобами передавання інформації та навчання. Мультимедійні технології, як засоби навчання, створюють можливості для поєднання логічного й образного способів опанування інформації, активізації освітнього процесу за рахунок посилення наочності й інтерактивної взаємодії, спілкуванні в інформаційно-освітньому просторі.

Деякі вчені стверджують, що майбутнє за системою навчання, яка відображається у схемі «студент – мультимедійні технології – викладач». За якої викладач перетворюється на педагога-методиста, технолога, а студент стає активним учасником навчального процесу.

Проте, мультимедійні технології навчання у закладі вищої освіти не можуть повністю замінити науково-педагогічного працівника, але вони сприяють удосконаленню й урізноманітненню його діяльності, це в свою чергу дозволяє підвищити продуктивність навчального процесу. Також, використання мультимедійних технологій під час навчання дозволяє розкрити творчий потенціал кожного здобувача.

Отже, застосування мультимедійних технологій дозволяє індивідуалізувати навчальний процес та сприяє розвитку самостійності здобувачів. Завдяки даним технологіям підвищується інтерес здобувачів до освітньої компоненти, з'являється впевненість в тому, що він в змозі його засвоїти, шляхом повторного вивчення матеріалу у зручний для себе час. Також з'являється можливість підлаштувати час і тривалість навчання під свій власний розклад.

Список використаних джерел

1. Букач А. Інформаційні та комунікаційні технології в освітній системі міста. Школа. 2007. №12.
2. Денисенко С. М. Використання відеоматеріалів у мультимедійних електронних освітніх ресурсах. *Information Technologies in Education*. 2015. № 25. С. 74-83.
3. Кітаєва М. Використання мультимедійних технологій. Початкова освіта, № 38, 2011, С. 7.
4. Морохов Г. О. Застосування мультимедіа-технологій у процесі професійної підготовки майбутніх менеджерів організацій. Класичний приватний університет. Запоріжжя. URL: https://virtkafedra.ucoz.ua/el_gurnal/pages/vyp9/morohov.pdf.
5. Мультимедійні системи як засоби інтерактивного навчання: посібник / ав.: Жалдак М. І., Шут М. І., Жук Ю. О., Дементієвська Н. П., Пінчук О. П., Соколюк О. М., Соколов П. К. / За редакцією: Жука Ю. О. К.: Педагогічна думка, 2012. 112 с.

6. Мультимедійні технології та засоби навчання : навчальний посібник / А. М. Гуржій, Р. С. Гуревич, Л. Л. Коношевський, О. Л. Коношевський; за ред. академіка НАПН України Гуржія А. М. Вінниця : Нілан-ЛТД, 2017. 556 с.
7. Науменко О. М. Деякі аспекти підготовки майбутніх учителів до використання засобів ІКТ в навчальній діяльності ; автореф. дис. ... канд. пед. наук : 13.00.04. К., 2010. С. 6.
8. Шлыкова О. Культура мультимедиа : учеб. пособие для студ. вузов. М. : Фаир-Пресс, 2004. 415 с.
9. IT-словник. Мультимедійна технологія. URL: <http://im.slovnuk.ukr/index.php/мультимедійна-технологія>.

References

1. Bukach A. (2007). *Informatsiini ta komunikatsiini tekhnolohii v osvittii systemi mista [Information and communication technologies in the educational system of the city]* Shkola – School, 12.
2. Denysenko S. M. (2015). *Vykorystannia videomaterialiv u multymediinykh elektronnykh osvittikh resursakh [The use of video materials in multimedia electronic educational resources]*. *Information Technologies in Education*, 25. 74-83.
3. Kitaieva M. (2011). *Vykorystannia multymediinykh tekhnolohii [The use of multimedia technologies]*. *Pochatkova osvita*, 38. 7.
4. Morokhov H. O. *Zastosuvannia multymedia-tekhnolohii u protsesi profesiinoi pidhotovky maibutnikh menedzheriv orhanizatsii [Application of multimedia technologies in the process of professional training of future managers of organizations]*. *Klasychnyi pryvatnyi universytet. Zaporizhzhia*. URL: https://virtkafedra.ucoz.ua/el_gurnal/pages/vyp9/morohov.pdf.
5. Zhaldak M. I., Shut M. I., Zhuk Yu. O. & other. (2012). *Multymediini systemy yak zasoby interaktyvnoho navchannia: posibnyk [Multimedia systems as a means of interactive learning: manual]*; za redaktsiieiu: Zhuka Yu. O. K.: *Pedahohichna dumka*.
6. Hurzhii A. M., Hurevych R. S., Konoshevskiy L. L. (2017). *Multymediini tekhnolohii ta zasoby navchannia : navchalnyi posibnyk [Multimedia technologies and teaching aids: textbook]*; za red. akademika NAPN Ukrainy Hurzhia A. M. Vinnytsia : Nilan-LTD.
7. Naumenko O. M. (2010). *Deiaki aspekty pidhotovky maibutnikh uchyteliv do vykorystannia zasobiv IKT v navchalnii diialnosti [Some aspects of training future teachers to use ICT in educational activities]* ; avtoref. dys. ... kand. ped. nauk : 13.00.04. K.
8. Shlykova O. (2004). *Kultura multymedya : ucheb. posobyie dlia stud. vuzov [Culture of multimedia: textbook. manual for stud. universities]*. M. : Fayr-Press.
9. IT-slovyk. Multymediina tekhnolohiia [IT dictionary. Multimedia technology]. URL: <http://it.slovnuk.ukr/index.php/multymediina-tekhnolohiia>.

ВІДОМОСТІ ПРО АВТОРА

Різник Надія Анатоліївна – старший викладач кафедри професійної освіти
Університет Григорія Сковороди в Переяславі
вул. Миру 4, кв. 28, м. Переяслав, 08400 Україна
e-mail: riznuk@ya.ru

СВЕДЕНИЯ ОБ АВТОРЕ

Резник Надежда Анатольевна – старший преподаватель кафедры профессионального образования
Университет Григория Сковороды в Переяславе
ул. Мира 4, кв. 28 м. Переяслав, 08400 Украина
e-mail: riznuk@ya.ru

INFORMATION ABOUT AUTHOR

Nadya Riznyk – senior lecturer of Vocational Education Department
Hryhorii Skovoroda University in Pereiaslav
Str. Myru 4, 28, Ukraine 08400
e-mail: riznuk@ya.ru

Подано до редакції 14.06.2021

Прийнято до друку 10.07.2021

УДК 378.937.796.071

<https://doi.org/10.31470/2306-546X-2021-50-17-23>

СКЛАДОВІ ФОРМУВАННЯ КОМУНІКАТИВНОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ МАЙБУТНІХ ФАХІВЦІВ СФЕРИ ОБСЛУГОВУВАННЯ ТА ГОТЕЛЬНО-РЕСТОРАННОЇ СПРАВИ

Танана С. М.

Предметом дослідження є теоретичні та практичні питання складових формування комунікативної компетентності майбутніх фахівців сфери обслуговування та готельно-ресторанної справи.

Мета статті полягає у визначенні основних наукових підходів до тлумачення поняття «комунікативна компетентність» та її складових, а також визначенні змісту творчих завдань різного